

УДК 316.347(=161.2)(73)

О. М. Коротич

УКРАЇНСЬКА ЕТНІЧНІСТЬ У США: РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В УКРАЇНОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті йдеться про україномовний доробок дослідників української етнічності в Сполучених Штатах Америки. Серед них – праці вітчизняних та американських авторів українського походження, які акцентують увагу на появі носіїв української етнічності на американському континенті, їх прагненні зберігати елементи української культури, традиції, звичаї в іноетнічному довіллі. Особлива увага робиться на працях, у яких міститься фактологічний матеріал та дані, що підтверджують можливості збереження української етнічності у США.

Ключові слова: українська етнічність, україномовні дослідження, збереження української етнічності.

Актуальність запропонованої теми визначається кількома чинниками: 1) сучасний світ відзначається надзвичайною етнокультурною розмаїтістю [20]; 2) українці, починаючи з середини XIX-го століття, є акторами етнокультурних диверсифікаційних процесів – саме з цього часу стає помітною їх еміграція до інших країн; сьогодні вони проживають у 100 країнах світу [7, 303]; 3) у багатьох країнах українці та їх нащадки сформували осередки функціонування української етнічності (великою мірою завдяки існуванню етнічних організацій), зберігаючи й розвиваючи елементи своєї культури, українську мову, традиції, звичаї, обряди; вони тим самим внесли вклад в етнокультурну палітру країн проживання; 4) останніми роками, особливо після отримання Україною незалежності зростає зацікавленість науковців України питаннями формування й функціонування української етнічності поза межами етнічної батьківщини; у центрі уваги опиняються питання розселення українців, їх статус у соціальному житті країн поселення тощо. Стає актуальним питання про підведення, бодай, попередніх підсумків реалізації цієї зацікавленості з тим, щоб окреслити можливі майбутні напрямки дослідження цієї проблематики.

Хоча феномен української етнічності опиняється у центрі уваги багатьох соціогуманітарних наук, зокрема, історії, соціології, політології та етнології, однак, на жаль, ми мусимо констатувати, що у науковій літературі увага до тих чи інших груп закордонних українців розподіляється нерівномірно, вона прив'язується у більшості випадків до їх кількісного представництва у

конкретній країні. Так, скажімо, якщо українська етнічність у Канаді досліджена досить ґрунтовно, то говорячи про США мусимо стверджувати про обмеженість наукового знання. Ще менше уваги приділено українцям Південної Америки та Австралії.

Метою даної статті є попередній аналіз наукової літератури, об'єктом якої є вивчення української етнічності у США, передусім вітчизняними дослідниками. Беручись до з'ясування стану вивчення української етнічності у США, ми зіткнулися з відсутністю більш-менш системного опису наукових напрацювань у даній сфері, що і стало одним із головних спонукальних мотивів до написання даної статті. В ній автор, не претендуючи на повноту та ґрунтовність висвітлення питання, намагається систематизувати інформацію про дослідження української етнічності у США.

Виклад матеріалу. Нагадаємо, що історія українських поселенців у США бере свій початок з 70-х років XIX століття. У цей час перші українці перетнули Атлантичний океан з метою пошуку кращої роботи або землі для сільськогосподарської праці. Початок першої масової хвилі української еміграції датується саме 1877 роком, її основу склали селяни та малокваліфіковані робітники. На той час лише поодинокі українці мусили покидати українські землі з політичних та релігійних мотивів [1], [18]. Згодом на початку XX-го століття кількість емігрантів з України збільшилась у зв'язку з революційними подіями у Російській імперії та Першою світовою війною. Вони у зарубіжній і вітчизняній науковій літературі визначаються як політичні емігранти, оскільки ними не сприймалась ідеологія подій того часу. Серед тодішніх українських емігрантів були такі відомі вчені, як Д.В. Антонович, В.К. Винниченко, В.І. Вернадський, М.С. Грушевський, В.Г. Вернадський та багато інших. Основними осередками для політичних емігрантів з України були міста Прага (Чехія) та Відень (Австрія). Саме у середовищі українських емігрантів, значна частина яких представляла наукові кола, у першій чверті XX-го століття і з'явилися друком перші праці про українців у США. Дещо пізніше побачили світ і книги українських поселенців у США, в яких вони прагнули описати свій шлях до Америки, свій побут та свої досягнення на чужині.

Однією із перших та добре знаних нині є праця Ореста Кириленка «Українці в Америці», видана Союзом Визволення Українців у Відні 1916 року. У ній автор досліджує поселенську структуру українців у США та країнах Північної і Південної Америки, розмірковує про складність визначення чисельності українських емігрантів у зв'язку з різними

самоназвами емігрантів з території сучасної України. Зі знанням справи він описує побут, культуру, господарські заняття, релігійну та політичну діяльність українців у Злучених Державах (США). Чи не вперше у науковій літературі О. Кириленко піднімає питання асиміляції та культурного впливу нового середовища на українських емігрантів [12]. До речі, ця проблема залишається актуальною і до тепер, особливо, коли мова йде про новітніх вихідців із України.

Велике значення для дослідників українських американців мало видання 10-ти томної «Енциклопедії українознавства» за редакцією доктора Володимира Кубійовича, яка виходила з 1955 по 1989 рік. В енциклопедії зібрані статті про відомих закордонних українців, про визначні місця та організації української діаспори у США та інших країнах світу. Значна увага у виданні приділена також культурному та політичному життю представників української етнічності [5]. Завдяки своїй ґрунтовності видання досі викликає значний науковий інтерес серед дослідників української діаспори і є вагомим джерелом вивчення різноманітних процесів в українському середовищі Сполучених Штатів Америки.

Цікавою видається праця відомого науковця та мовознавця Ярослава-Богдана Рудницького «З подорожі по Америці», яка вийшла друком у Вашингтоні 1956 року. У ній автор приділяє основну увагу здобуткам українських американців у процесі входження у наукове та публічне середовище США. Ярослав Рудницький у своїй книзі звертається до аналізу українських книг та наукових праць, які є у фондах найбільших бібліотек країни, описує наукове та культурне життя українців у 50-х роках ХХ-го століття [14]. Матеріал і його аналіз однозначно засвідчує, що українці США почали інтенсивно займатися вивченням історії свого народу та його частини, яка мешкала у цій країні; активною була на той час і культурницька діяльність вихідців із України.

1965 року побачила світ книга Романа Ільницького «Призначення українців в Америці». Аналізуючи суспільно-громадські явища у середовищі українських американців та описуючи концепції їх життя у США, автор обґрунтовує необхідність збереження своєї етнічності представниками української діаспори та визначає необхідні для цього кроки у освітній, науковій, релігійній та інших сферах громадського життя [11]. Такі положення праці не втрачають своєї актуальності і сьогодні, оскільки саме окреслені автором сфери суспільної життєдіяльності є найбільш

продуктивними просторами функціонування етнічності взагалі, і української зокрема.

Для дослідницької роботи про українців та українську етнічність надзвичайно важливими є джерела та наукова література, які містять дані про їх чисельність, їх демографічну і соціальну динаміку, про можливості взаємодії з населенням у місцях їх поселення. Такою є наступна праця, яку особливо варто згадати. У 1975 році співробітники Українського соціологічного Інституту у Нью-Йорку Роман Цибрівський та Іван Тесля у праці «Українці ЗСА та Канади ідентифіковані переписом населення» на основі даних переписів 1970 року у США та 1971 у Канаді провели аналіз розселення українців у вказаних країнах, виявлених на основі рідної мови [17]. Ця праця стала однією із перших окремих статистичних праць присвячених українській діаспорі у США та Канаді.

Того ж 1975 року вийшла ще одна примітна книга авторства Уласа Самчука під назвою «Слідами піонерів. Епос української Америки». У своєму науково-публіцистичному творі автор зібрав спогади та відомості про життя перших українців у США, дані про їх побут та щоденні практики. Одним із перших він описав явище етнічного бізнесу українців. Автор прослідкував яким чином українці з'являлися та розселялись у різних штатах США, як розвивались і розбудувались українські общини у цій країні. У книзі Уласа Самчука здійснено аналіз значного масиву документів та графічних матеріалів з історії української діаспори. Книга являю собою унікальну основу для дослідників української діаспори у США і може бути використана при відтворенні історії українських поселенців. Власне, вона, на нашу думку, започаткувала в українському діаспорознавстві такі напрямки як усна історія, до певної міри візуалізацію історії українців на Американському континенті [15]. Зазначимо, що ці напрямки (сюди можна додати і біографічний метод) досліджень набирають все більшої ваги у соціології.

У діяльності українських громад Сполучених Штатів чітко окреслювалося прагнення до збереження своєї історії для наступних поколінь, що, зрештою, стає постійним предметом українознавчих дослідницьких та іншого роду розвідок. Скажімо, Український Конгресовий Комітет у Чикаго 1976 року видав працю «Українці в Іллінойсі» авторства Томаса Кочмена та Мирослава Семчишина. Хоча праця видана англійською мовою, ми її згадуємо у нашому контексті як приклад дослідження носіїв українськості (української етнічності) на регіональному рівні, до деякої міри

того, що у соціології називається «case study». У праці, зокрема, описані шляхи еміграції українців до США, історія появи українців у Чикаго та їх громадсько-культурна діяльність [19]. Анонсуючи наші наміри у наступних публікаціях окремо звернутися до аналізу англійської літератури з діаспорознавчої проблематики, ми все ж таки тут згадаємо ще одну працю, яка була видрукувана англійською мовою, оскільки вона, на нашу думку, привертає увагу до надто важливої для дослідницького поступу і поки що у вітчизняній україністиці не розроблено теми бібліографічного упорядкування напрацювань як українських, так і зарубіжних науковців про українців за межами України, зокрема і у США. Зважаючи на значну кількість праць з україністики у США та Канаді, перша така спроба була здійснена науковцями українського походження в Америці – бібліографічне видання з'явилося англійською мовою 1981 року під назвою «Українців у Північній Америці. Вибрана бібліографія». Її уклали співробітниця Центру дослідження історії імміграції при університеті Міннесоти Галина Миронюк та Христина Воробець. У бібліографії джерела розміщені за темами, серед яких історія, автобіографії та біографії, економіка, релігія, наука, організації тощо [21]. Бібліографія є не лише свідченням багатоаспектності дослідження української етнічності у США у американській соціогуманістиці, але й джерелом дослідження української етнічності у будь-якій частині світу, де проживають українці і плекають свою історію і культуру. Передусім йдеться про методологічний аспект досліджень.

З часом дослідження почали доповнюватись медіа-контентом, так 1984 року на основі представленої в Українському музеї (Нью-Йорк) виставки «Історія української еміграції в Америці. Збереження культурної спадщини» (організатори – Марина Шуст та Христина Певна) Мирон Куропась видав однойменну книгу. У своїй праці він описує історичний шлях українців в Америці. У сфері його інтересів - церковна, політична, культурна, видавнича діяльність українців у США та активності їх громадських організацій. Значну увагу він приділяє етнічному бізнесу українців та передачі культурного досвіду між поколіннями. До речі, дві останні теми поступово актуалізуються і у вітчизняному науковому дискурсі [9, 42]. Книга ілюстрована світлинами з історії української спільноти у США та копіями історичних документів [13].

Зауважимо, що на сучасному етапі дослідження української етнічності у США великою мірою зосереджені на базі Наукового товариства імені Шевченка. За сприянням товариства було видано дві книги першого тому

«Енциклопедії української діаспори», присвячені США. Також періодично виходять «Записки наукового товариства імені Шевченка», публікації котрих тим чи тим чином торкаються тем української діаспори у США. Активізацію досліджень української етнічності можна очікувати у зв'язку із нещодавнім заснуванням Центру демографічних і соціо-економічних досліджень українців у США при Науковому товаристві імені Шевченка у Нью-Йорку, який очолив відомий демограф і соціолог українського походження Олег Воловина [21].

Ще однією із нових форм дослідження української етнічності у США стало проведення конференції науковців США та України. Важливо у цьому контексті є те, що результати таких наукових заходів, зазвичай, публікуються і стають доробком бібліографії проблематики. Активною діяльністю на цій ниві відзначається товариство «Україна-Світ». Наприклад, їх зусиллями у 2008 році була проведена міжнародна науково-практична конференція «Закордонне українство і Донеччина: вчора, сьогодні, завтра», за матеріалами якої виданий науковий збірник [2].

Якщо говорити про територію нинішньої України, то першопрохідцем з досліджень української діаспори у США був відомий український громадський діяч, соціолог Юліан Бачинський. 1914 року у Львові вийшла друком його найвідоміша праця «Українська імміграція у З'єднаних Державах Америки», в основу якої були покладені власні спостереження автора під час поїздки до США і Канади у 1906-1907 рр. і яка до нині є великою мірою джерельною базою для досліджень української етнічності у Сполучених Штатах. Книга містить більше 500 сторінок тексту, а за своїм змістом її можна порівнювати зі знаменитим, особливо серед соціологів, дослідженням У. Томаса та Ф. Знанецького «Польський селянин у Європі та Америці». У праці Ю. Бачинського досліджується ставлення тогочасного американського суспільства до процесів еміграції-імміграції, історія української імміграції у США, господарсько-економічної діяльності та побуту українців на новій землі. Ґрунтовно описана діяльність українських організацій, культурна, політична, видавнича діяльність української діаспори у США, її зв'язок з етнічною батьківщиною [1].

У радянській науковій літературі перші дослідження української етнічності у США з'явилися наприкінці 40-х років ХХ століття. До цього періоду тематика діаспори у літературі знаходилась під забороною, що було пов'язано з намаганням соціалістичних ідеологів відмежуватись від навколишнього світу. Але й зі зміною курсу, а точніше з його еволюцією,

говорити про об'єктивність опису діяльності діаспори дуже важко. В основному, праці того періоду були покликані змальовувати нестерпність життя діаспори у капіталістичному світі. Також, зарубіжні українці мали славити соціалістичні ідеали, додавати віри у світле майбутнє. До таких праць відносяться збірники про життя українців у країнах Заходу: «Українці Аргентини славлять Радянський Союз» (1947 р.); «Двісті свідків. Розповіді про Америку» (1953 р.); «Як ми жили за океаном. Розповіді репатріантів» (1958 р.) тощо. Хоч ці видання були більш публіцистичні, але вони яскраво демонструють ідеологічні напрями висвітлення життя представників української етнічності за кордоном. За всіх обставин на них варто звертати увагу хоча б задля того, щоби більш об'єктивно й повно оцінювати не лише процеси, які відбувалися у середовищі зокрема української спільноти США, але й їх висвітлення у різного роду літературі.

Проте з часом, в Україні почали з'являтися праці, які більш адекватно почали відтворювати справжній образ українців за кордоном та практики їх діяльності в іноетнічному середовищі. Так, однією з найбільш помітних у радянську добу стала монографія А.М. Шлепакова «Українська трудова міграція у США і Канаді (кінець XIX-го – початок XX ст.)», яка вийшла друком у 1960 році. Можна говорити, що вона стала початком розвитку іммігрантознавства в українському суспільствознавстві. У книзі на основі документальних матеріалів проаналізовані фактори, які спричинили появу української діаспори у Північній Америці, описано характер взаємодії зарубіжних українців з середовищем проживання. Вага цієї дослідницької праці полягає ще й у тому, що її автор ввів у науковий обіг великий масив зарубіжних матеріалів та іноземних дослідників проблематики, пов'язаної з українською імміграцією у Країнах Північної Америки [18].

Зі здобуттям Україною незалежності та руйнуванням ідеологічних стереотипів, які стояли на заваді взаємним контактам, зростає інтерес українських науковців до вивчення проблем української діаспори. Інтерес дослідників охоплює все більше сторін проживання українців у США. Так, Олена Гриценко 1997 року опублікувала роботу «Українська преса США і Канади (1991-1995 рр.)» у якій відтворені процеси, які відбувались у середовищі американських українців зі здобуттям Україною незалежності [3]. Інститут історії України НАН України випустив п'ятнадцятитомне видання «Україна крізь віки», останній із томів якого «Українці в світі», авторства Володимира Трощинського та Анатолія Шевченка, висвітлює сучасний стан української діаспори. У другому розділі

книги на основі фактично-документального матеріалу та даних переписів описано розселення та самоорганізація західної діаспори у Північній Америці. У 90-х роках ХХ століття виходить у світ низка колективних та індивідуальних монографій, у яких висвітлюються політичні та соціально-економічні причини еміграції з України на різних етапах її історії, дається демографічна характеристика, розкриваються роль і місце українських етнічних груп у соціально-економічній структурі США та інших країн світу, аналізуються стан збереження етнічної самобутності діаспори та її зв'язки з землею батьків.

Серед кількох десятків праць з цієї тематики варто відзначити ті, які дають загальне уявлення про сутність і проблеми української діаспори. Це, передусім, такі видання, як «Зарубіжні українці» (К.: Україна. – 1991), «Українці в зарубіжному світі» (К.: Наукова думка. – 1991), «Зберігаючи українську самобутність» (К.: ІНТЕЛ.- 1992), «Історія української діаспори» (К.: ІЗМН. – 1998), «Українська діаспора: соціологічні та історичні студії» (К.: Фенікс. – 2003), «Українська діаспора в процесі відновлення державної незалежності України» (Л.: Волинська обласна друкарня. – 2009), «Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація» (К.: Альтерпрес. – 2011). Ці та низка інших видань, зокрема присвячених становищу українців в окремих країнах їхнього поселення, суттєво розширили і поглибили уявлення про історію і сучасні проблеми української діаспори в США та у світі. Окрім того, з 1992 року Інститут соціології НАН України та Редакція «Енциклопедії української діаспори» при Науковому товаристві ім. Шевченка (США) видавали часопис «Українська діаспора», співредакторами якого були член-кореспондент НАН України В. Б. Євтух і дійсний зарубіжний член НАН України В. Маркусь. 1994 року вчені НАН України підключились до виконання проекту «Енциклопедії української діаспори» ініційованого науковцями з діаспори. У результаті їхніх спільних зусиль 1995 року побачив світ четвертий том енциклопедії, присвячений українській присутності в Австралії, Азії та Африці. Усього планується видання семи томів. Вище згадувалися дві книги першого (так званого американського) тому, матеріали котрого висвітлюють історію української імміграції у Сполучених Штатах та умови збереження й розвитку української етнічності у цій країні [6].

Вагомий внесок у розробку проблематики, пов'язаної з українською етнічністю у Сполучених Штатах Америки, було зроблено сучасними вітчизняними діаспорознавцями: В. Б. Євтухом, О. О. Ковальчук,

А. А. Попком, В. П. Трощинським та іншими. Праці В. Б. Євтуха посідають окреме місце у дослідженні української діаспори США та Канади. Почавши свій науковий шлях ще за часів СРСР, він разом зі своїми послідовниками розробив ґрунтовну методологічну базу для дослідження становища національних меншин у багатонаціональних суспільствах. Важливим у цьому плані була історіографічна робота про національні відносини у США і Канаді, де вперше частково було відтворений доробок про українську етнічність вітчизняних дослідників [4, 101–122]. Варто відзначити плідність співпраці загаданих та інших дослідників, свідченням чого є такі публікації, як «Українська діаспора: соціологічні та історичні студії», «Зберігаючи українську самобутність», «Діаспора» (у двохтомному виданні «Українці»), «Закордонне українство: сутність, структура та самоорганізація» тощо. Ці праці укупі з працями інших дослідників складають добротний фундамент для розкриття особливостей формування, розселення, самоорганізації та взаємодії з батьківщиною представників української етнічності у США, можливості функціонування української етнічності на перспективу поза межами етнічної батьківщини.

Висновки. На основі проаналізованого матеріалу (зауважимо, до нього були включені переважно видання монографічного формату) можемо стверджувати, що дослідження української етнічності у США в україномовній зарубіжній та вітчизняній соціогуманістиристиці відзначаються багатоаспектним характером. У центрі уваги дослідників знаходилися різні сфери суспільного життя українців у США, зокрема ґрунтовно була досліджена культурна, релігійна, побутова, громадська активність українських американців. Значну увагу приділено видавничій та науковій сфері, дослідженням індивідуальних практик адаптації у мультикультурному середовищі США. Окремим пунктом є дослідження причин та наслідків української еміграції, асиміляційних процесів у середовищі українців. Українська етнічність у США була і є центром уваги як україномовних, так і англomовних науковців, з чого навіть постала необхідність створення англomовної бібліографії українознавства у Північній Америці.

Що стосується сучасної української науки, ми змушені констатувати, що розробка тематики української етнічності у США продовжується у контексті досліджень закордонного українства взагалі, або ж як частини українства Північної Америки. Це призвело до недостатньої вивченості української етнічності у США, що обумовлює необхідність подальшої розробки

зазначеної проблематики із врахуванням напрацювань української та закордонної наукової спільноти.

Додатки

1. Розселення українців у світі [7, 302-303].

№ п/п	Країна проживання	За офіційними даними (рік)	За не-офіційними даними	Примітки
1	Австралія	36.000 (поч. 2009 р.)		40.520 (разом з трудовими мігрантами)
2	Австрія	3.000		9.306 (на 2009 р., разом з трудовими мігрантами)
3	Азербайджан	понад 25.000 (2009 р.)		понад 32.000 (1989 р.)
4	Аргентина	понад 300.000	до 500.000	
5	Бельгія	понад 3.000 (2009 р.)		
6	Білорусь	237.014 (2009 р.)		понад 291.000(1989 р.)
7	Болгарія	бл. 3.000 (2009 р.)		8.530 (разом з трудовими мігрантами)
8	Боснія і Герцеговина	3.500 (2009 р.)		
9	Бразилія	500.000 (2009 р.)		
10	Велика Британія	30.000 (2009 р.)		90.700 (разом з трудовими мігрантами)
11	Венесуела	800-1.300		
12	Вірменія	1.633 (2001 р.)		8.300 (1989 р.)
13	Греція	15.000 (2009 р.)		32.500 (разом з трудовими мігрантами)
14	Грузія	7.200 (2009 р.)		близько 52.400 (1989 р.)
15	Данія	бл. 1.000		понад 6.000 (разом з трудовими мігрантами)
16	Естонія	понад 27.000 (2009 р.)		понад 48.000 (1989 р.)

17	Іспанія	140 + трудова міграція (100.000-150.000)		
18	Італія	500.000 (2009 р., разом з трудовою міграцією), сама діаспора - не перевищує 100 осіб (2009 р.)		
19	Казахстан	680.000 (2009 р.)		896.000 (1989 р.), 547.000 (2002 р.)
20	Канада	1.209.085 (2009 р.)		1.246.567 (разом з трудовими мігрантами)
21	Киргизстан	26.700 (2009 р.)		
22	Латвія	близько 57.000 (2009 р.)		понад 69.000 (1989 р.)
23	Литва	22.000 (2009 р.)		близько 45.000 (1989 р.)
24	Люксембург	бл. 100 осіб		
25	Македонія	102 особи (1994 р.)		
26	Молдова	бл. 436.000, з яких понад 200.000 в Придністров'ї (2009 р.)		600.000 (1989 р.)
27	Нідерланди	бл. 4.000 осіб		
28	Німеччина	понад 6.000		понад 32.000 (разом з трудовими мігрантами)
29	Нова Зеландія	до 1.000 осіб (2005 р.)		200-300 осіб (1999 р.)
30	Парагвай	16.000		
31	Південно-Африканська Республіка (ПАР)	понад 1.000 (2009 р.)		
32	Польща	31.000 (2009 р.)	250-500.000	440.000 (разом з трудовими мігрантами)
33	Португалія	50.000-100.000 заробітчан		
34	Російська Федерація	2.9 млн. (2002 р.)	10-15 млн.	4.3 млн. (1989 р.)

35	Румунія	61.400 (бер. 2002 р.)	200-350.000	65.800 (1992 р.)
36	Сербія	бл. 21.000 (2002 р.): бл. 16.000 - русини, 5.000 - українці		
37	Словаччина	понад 35.000		
38	США	1.246.633 (2009 р.)		понад 740.000 (1990 р.)
39	Таджикистан	2.300		
40	Туреччина	12.000		
41	Туркменістан	15.000		
42	Угорщина	6.168 (лютий 2001 р.): 5.070 - укр., 1.098 - русини		674 (1990 р.)
43	Узбекистан	86.820 (2009 р.)		
44	Уругвай	бл. 10.000		бл. 5.000 (1999 р.)
45	Фінляндія	1460 осіб		
46	Франція	27.000	бл. 40.000	
47	Хорватія	5.600 (2009 р.): 3.500 - українців і 2.100 - русини		
48	Чехія	22.000 (2009 р.)		понад 165.000 (разом з трудовами мігрантами)
49	Швейцарія	5.129 осіб		
50	Швеція	майже 4.000		

2. Розселення українці у США за штатами [23].

№ п/п	Штат	1990 р.	2000 р.	2008 р.	% 2008- 1990 рр.	% 2000- 1990 рр.	% 2008- 2000 рр.
1	Айдахо	1,044	1,717	2,659	0.1	0.6	0.5
2	Айова	1,03	1,616	2,889	0.1	0.6	0.8
3	Алабама	1,338	1,578	2,495	0.9	0.2	0.6
4	Аляска	969	1,556	1,439	0.5	0.6	-0.1
5	Аризона	8,313	10,765	14,037	0.7	0.3	0.3
6	Арканзас	886	1,36	1,408	0.6	0.5	0.0
7	Вайомінг	486	591	453	-0.1	0.2	-0.2
8	Вашингтон	10,407	31,968	46,523	0.3	0.2	0.5
9	Вермонт	561	1,367	1,631	0.1	0.1	0.2
10	Вірджинія	12,225	14,728	18,893	0.5	0.2	0.3

11	Вісконсін	5,981	7,551	9,315	0.6	0.3	0.2
12	Гавайї	1,156	1,248	1,065	-0.1	0.1	-0.1
13	Делавер	5,03	5,489	6,324	0.3	0.1	0.2
14	Джорджія	4,925	9,887	12,364	0.1	1.0	0.3
15	Західна Вірджинія	1,59	1,73	1,56	0.0	0.1	-0.1
16	Іллінойс	37,257	47,542	47,246	0.3	0.3	0.0
17	Індіана	6,351	7,997	9,315	0.5	0.3	0.2
18	Каліфорнія	53,627	82,543	91,179	0.7	0.5	0.1
19	Канзас	2	3,052	2,392	0.2	0.5	-0.2
20	Кентуккі	1,839	1,773	3,878	0.1	0.0	0.1
21	Колорадо	7,146	10,492	12,299	0.7	0.5	0.2
22	Колумбія	748	1,111	1,925	0.1	0.5	0.7
23	Коннектикут	24,522	22,759	22,794	-0.1	-0.1	0.0
24	Луїзіана	1,038	1,661	1,928	0.9	0.6	0.2
25	Массачусетс	15,398	22,271	23,551	0.5	0.4	0.1
26	Мен	1,245	1,51	1,91	0.5	0.2	0.3
27	Меріленд	14,994	18,407	22,001	0.5	0.2	0.2
28	Міннесота	10,809	12,976	15,312	0.4	0.2	0.2
29	Міссісіпі	603	887	756	0.3	0.5	-0.1
30	Міссурі	3,962	6,557	7,287	0.8	0.7	0.1
31	Мічиган	44,016	45,396	40,292	-0.1	0.0	-0.1
32	Монтана	1,517	1,618	2,593	0.7	0.1	0.6
33	Небраска	1,673	2,359	1,869	0.1	0.4	-0.2
34	Невада	2,733	3,747	5,33	1.0	0.4	0.4
35	Нью-Гемпшир	2,126	3,194	3,586	0.7	0.5	0.1
36	Нью-Джерсі	72,783	72,207	69,049	-0.1	0.0	0.0
37	Нью-Йорк	115,373	145,271	131,391	0.1	0.3	-0.1
38	Нью-Мексико	1,551	2,348	2,12	0.4	0.5	-0.1
39	Огайо	42,754	48,557	45,121	0.1	0.1	-0.1
40	Оклахома	1,914	2,446	2,858	0.5	0.3	0.2
41	Орегон	5,796	14,265	19,241	0.2	0.1	0.3
42	Пенсільванія	127,389	119,971	112,542	-0.1	-0.1	-0.1
43	Південна Дакота	456	1,058	931	1.0	0.1	-0.1
44	Південна Кароліна	1,881	3,297	7,331	0.2	0.8	0.1
45	Північна Дакота	3,375	3,968	3,468	0.0	0.2	-0.1
46	Північна Кароліна	4,74	10,066	15,298	0.2	0.1	0.5
47	Род-Айленд	3,137	3,029	2,327	-0.3	0.0	-0.2

48	Теннессі	2,013	3,904	7,496	0.2	0.9	0.9
49	Техас	12,482	15,799	19,212	0.5	0.3	0.2
50	Флорида	32,735	42,31	47,946	0.5	0.3	0.1
51	Юта	796	2,815	3,605	0.3	0.2	0.3
52	США	718,720	882,314	930,434	29.5	22.8	5.4

Л і т е р а т у р а

1. *Бачинський Ю.* Українська імміграція у З'єднаних Державах Америки. – Львів: Друкарня Наукового товариства імені Шевченка, 1914.
2. Закордонне українство і Донеччина: вчора, сьогодні, завтра: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Донецьк: Донецьке обласне відділення товариства «Україна-Світ», Український культурологічний центр, 2008.
3. *Гриценко О. М.* Українська преса США і Канади (1991–1995 рр.) / За ред. В.Б. Євтуха. – Київ: 1997.
4. *Євтух В. Б.* Историография национальных отношений в США и Канаде (60-е – 70-е годы). – Киев: Наукова Думка, 1982.
5. Енциклопедія українознавства. Словникова частина. Том 1 / Голов. ред. В. Кубійович. – Париж-Нью-Йорк: Молоде Життя, 1955.
6. Енциклопедія Української Діаспори. Том 1. Сполучені Штати Америки. Книга 1. А – К / Голов. ред. В. Маркус; співред. Д. Маркус. – Нью-Йорк-Чикаго: Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці, 2009.
7. *Євтух В. Б.* Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник / [В. Б. Євтух, А. А. Попок, В. П. Трощинський та ін.]; За ред. В. Б. Євтуха. – Київ: Альтерпрес, 2011.
8. *Євтух В. Б.* Зберігаючи українську самобутність / [В. Б. Євтух, Є. Є. Камінський, О. О. Ковальчук, В. П. Трощинський]. – Київ: ІНТЕЛ, 1992.
9. *Євтух В. Б.* Етнічність: енциклопедичний довідник / В. Б. Євтух. – Київ: Фенікс, 2012.
10. *Євтух В. Б.* Українська діаспора: Соціологічні та історичні студії / [В. Євтух, В. Трощинський, А. Попок, О. Швачка]. – Київ: Видавництво УАННП «Фенікс», 2003.
11. *Льницький Р.* Призначення Українців в Америці. – Нью-Йорк: 1965.
12. *Кириленко О.* Українці в Америці. – Відень: Друкарня Адольфа Гольцгавзена, 1916.
13. *Куропась М.* Історія української еміграції в Америці. Збереження культурної спадщини. – Нью-Йорк: Український музей, 1984.
14. *Рудницький Я.* З подорожі по Америці. – Вінніпег: Видавництво І. Тиктора, 1956.

15. Самчук У. Слідами піонерів. Епос української Америки. – Нью-Йорк: Вид-во Свобода, 1975.
16. Українці. Історико-етнографічна монографія у двох книгах. Книга 1. – Опішне: Українське народознавство, 1999.
17. Цибрівський Р. Українці ЗСА та Канади ідентифіковані переписом населення / Р. Цибрівський, І. Тесля. – Нью-Йорк: Український соціологічний інститут, 1975.
18. Шлепаков А. М. Українська трудова еміграція в США і Канаді (кінець XIX – початок XX ст.). – Київ: Вид-во АН УРСР, 1960.
19. Kochman T. Ukrainians in Illinois / Т. Kochman, М. Semchyshyn. – Chicago: Ukrainian Bicentennial Committee, 1975.
20. List of ethnic groups / Wikipedia [Electronic resource] – Access mode: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_ethnic_groups
21. Myroniuk H. Ukrainians in North America. A selected bibliography / H. Myroniuk, С. Worobec. – Minnesota: Multicultural History Society of Ontario and the Immigration History Research Center, 1981.
22. New Research Center Established for the Study of the Ukrainian Diaspora in the United States [Electronic resource] / New Research Center Established for the Study of the Ukrainian Diaspora in the United States. – Shevchenko Scientific Society Homepage. – Access mode: <http://www.shevchenko.org/diaspora/ResearchCenterEng.htm>
23. Ukrainians by State: 1990-2000-2008 [Electronic resource] / Ukrainians by State: 1990-2000-2008. – Center for Demographic and Socio-economic Research of Ukrainians in the United States. – Access mode: <http://www.inform-decisions.com/stat/index.php?r=fixed/ukrbystate>

O. Korotych. Ukrainian ethnicity in the United States of America: representation in the Ukrainian-language literature.

The article refers to the Ukrainian-language works about the Ukrainian ethnicity in the United States of America. Among them there are publications of the authors living in Ukraine and in America of Ukrainian descent, who accent an intention on the appearance of bearers of Ukrainian ethnicity on American Continent, on their striving for preservation of elements of Ukrainian culture, traditions, customs containing facts and data which confirm the possibilities of preservation of Ukrainian ethnicity in the USA.

Keywords: *Ukrainian ethnicity, Ukrainian-language studies, preservation of Ukrainian ethnicity.*